

برای دریافت پاسخنامه سوالات به سایت زیر مراجعه
فرمایید

www.20shoo.ir

کلیه حقوق مادی و معنوی این سوالات متعلق به گروه آموزشی
بیست و شو می باشد و کپی برداری و استفاده بدون ذکر
منبع از لحاظ شرعی و قانونی مجاز نمی باشد

Instagram

20shoo.ir

telegram

[@ir20shoo](https://t.me/ir20shoo)

ادبیات تعلیمی

۱- از متن درس برای کاربرد هر یک از حروف زیر، سه واژهٔ مهمّ املائی بیابید و بنویسید.

ح (..... - -)

ق (..... - -)

ع (..... - -)

۲- معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

گر بدین حال تو را محتسب اندر بازار بیند، بگیرد و حد زند.

یار در خوبی قیامت می‌کند حُسن بر خوبان غرامت می‌کند

۳- هر یک از مصراع‌های زیر، به کدام پدیدهٔ اجتماعی زمان شاعر اشاره دارد؟

گفت: دیناری بده پنهان و خود را وا رهان (.....)

گفت: جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست (.....)

۴- واژه‌های مشخص شده، نماد چه مفاهیمی هستند؟

ای مرغ سحر، عشق ز پروانه پیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

۵- جدول زیر را به کمک متن درس کامل کنید.

معنا	واژهٔ معادل
دارای نشان پیامبری	
شادی بخش	
به خدای تعالی بازگشتن	
قطع کردن مقرری	

۶- در بیت نهم، منظور از عبارت «حرف کم و بسیار نیست» چیست؟

۷- عبارت «دیناری بده پنهان و خود را وارهان» به کدام پدیدهٔ اجتماعی زمان شاعر اشاره دارد؟

۸- گاه ضمیر متصل در جای اصلی خود قرار نمی‌گیرد؛ مثلاً در مصراع «زمانه به دست تو دادم کلید» از فردوسی، ضمیر «م» که باید بعد از کلید قرار بگیرد، بعد از فعل آمده است. نمونه ای دیگر از این کاربرد را در درس نشان دهید.

۹- بیت زیر با کدام بخش درس ارتباط معنایی دارد؟

گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح گوی و من خاموش

۱۰- در این درس، بر کدام صفات خداوند بیشتر تأکید شده است؟ دو جمله را که نشان دهندهٔ این صفات هستند، بیان کنید.

۱۱- در بیت زیر منظور از «تقصیر» چیست؟

بنده همان به که ز تقصیر خویش عذر به درگاه خدای آورد

۱۲- مفهوم کدامیک از ابیات زیر به آیه ی «تُعَزَّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذَلُّ مَنْ تَشَاءُ» اشاره می‌کند؟

نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو پیوشی همه بیشی تو بکاهی، همه کمّی تو فزایی

۱۳- مصراع «چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟» چه مفهومی دارد؟

۱۴- با توجه به بیت «چو بخشایش پاک یزدان بود / دم آتش و آب یکسان بود»، شاعر چه عاملی را سبب تأثیر یکسان آب و آتش می‌داند؟

۱۵- با توجه به نوشتهٔ زیر، دو مورد از صفات خداوند را بنویسید.

پردهٔ ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفهٔ روزی به خطای منکر نبرد.

- ۱۶- در نوشته «پردۀ ناموسِ بندگان به گناهِ فاحش نذرَد و وظیفۀ روزی به خطایِ مُنکر نبرد»، سعدی بر دو صفت الهی تأکید کرده است؛ آن دو را بنویسید.
- ۱۷- مفهوم کلی مصراع دوم بیت زیر را بنویسید.
گفت: می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی گفت: ای بیهوده گو، حرف کم و بسیار نیست»
- ۱۸- در بیت «گفت: آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه / گفت: در سر عقل باید بی کلاهی عار نیست!»، بر چه موضوعی تأکید شده است؟
- ۱۹- نوع گفت و گوی شعر زیر را در اصطلاح ادبی چه می نامند؟
نخستین بار گفتش کز کجایی بگفت از دار مُلکِ آشنایی
بگفت آن جا به صنعت در چه کوشند بگفت انده خرنَد و جان فروشد
بگفتا جان فروشی در ادب نیست بگفت از عشق بازان این عجب نیست
- ۲۰- مصراع اول این بیت چیست؟
.....
باید که خاکِ در گه اهل هنر شوی
- الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق
ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا
- ۲۱- در عبارت «عصارۀ تاکی به قدرت او شهدِ فایق شده و تخمِ خرمایی به تربیتش نخلِ باسق گشته»، واژگان «سجع» را بنویسید.
- ۲۲- بیت «گفتم این شرط آدمیت نیست مرغ تسبیح گوی و من خاموش» با کدام یک از ابیات زیر ارتباط معنایی دارد؟
الف) اگر کسی وصف او ز من پرسد بی دل از بی نشان چه گوید باز؟
ب) همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری
- ۲۳- مفهوم آیه ی «تُعْزَمَنْ تَشَاءُ وَ تُذَلُّ مَنْ تَشَاءُ» در کدام بیت آمده است؟
الف) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو ببوشی همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی
ب) همه عزّی و جلالی همه علمی و یقینی همه نوری و سروری همه جودی و جزایی
- ۲۴- ابیات زیر را کامل کنید.
۱- بنیاد
در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی
۲- وجه خدا اگر شودت منظر نظر زین پس
- ۲۵- دو بیت بعدی بیت زیر را بنویسید.
یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی
- ۲۶- مصراع اوّل بیت‌های زیر را بنویسید.
۱-
در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی
۲-
باید که خاک در گه اهل هنر شوی
- ۲۷- مصراع دوم بیت‌های زیر را بنویسید.
۱- گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد
۲- یک دم غریق بحر خدا شوی گمان مبر
- ۲۸- ابیات زیر را کامل کنید.
۱- ای بی‌خبر بکوش که شوی
۲- در مکتب پیش ادیب عشق
۳- خواب و خورت ز مرتبۀ خویش دور کرد
- تا راهرو نباشی کی شوی؟
هان بکوش که روزی پدر شوی
آن گه رسی به خویش که شوی

۲۹- معنی لغات مشخص شده را بنویسید.

۱- یک دم غریق بحر خدا شو

۲- در راه ذوالجلال چو بی پا و سر شوی

۳- گر در سرت هوای وصال است حافظا

۴- هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی

۳۰- جدول زیر را به کمک متن درسی کامل کنید.

معنا	واژه معادل
باقی مانده	
خودمانی شدن	
زینت	
همه موجودات جهان	
پی بردن به حقایق عرفانی	
دارای نشان پیامبری	

۳۱- معادل معنایی واژه های «پشیمانی و روی گردانی» را در متن زیر بیابید.

«هر گه که یکی از بندگان گنهکار پریشان روزگار دست انابت به امید اجابت به درگاه حق جلّ و علا بردارد، ایزد تعالی در او نظر نکند، بازش بخواند؛ باز اعراض فرماید. بار دیگرش به تضرّع و زاری بخواند. حق، سبحانه و تعالی فرماید: دعوتش اجابت کردم و امیدش برآوردم که از بسیاری دعا و زاری بنده همی شرم دارم.»

۳۲- زیر شکل درست کلمات داخل کمانک در ابیات زیر خط بکشید.

۱- تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی تو نماینده فضلی تو سزاوار (سنایی - صناعی - ثنایی)

۲- نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی نتوان (شبه - شبخ) تو گفتن که تو در (وهم - وحم) نیایی

۳۳- از کدام سطر درس، مفهوم بیت زیر قابل استنباط است؟

«هیچ نقّاش نمی بیند که نقشی بر کند وان که دید از حیرتش کلک از بنان افکنده ای»

۳۴- فعل های مشخص شده را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید.

گفت: نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست

ریشه های ما به آب / شاخه های ما به آفتاب می رسد / ما دوباره سبز می شویم

۳۵- درباره ارتباط موضوعی متن درس با هر یک از بیت های زیر توضیح دهید.

دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم

حافظ

گفت مست: ای محتسب بگذار و برو از برهنه کی توان بردن گرو؟

مولوی

۳۶- در هر یک از بیت های زیر، بر چه موضوعی تأکید شده است؟

بیت هشتم:

بیت نهم:

۳۷- متن درس از نظر شیوه بیان (جد - طنز) با این سروده حافظ چه وجه اشتراکی دارد؟

«با محتسب عیب مگوئید که او نیز پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است»

- ۳۸- سروده زیر را از نظر شیوه گفت و گو، با متن درس مقایسه کنید؛ سپس بنویسید این نوع گفت و گو در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟
نخستین بار گفتش کز کجایی؟	بگفت از دار ملک آشنایی
بگفت آن جا به صنعت در چه کوشند؟	بگفت انده خرنده و جان فروشند
بگفتا جان فروشی در ادب نیست	بگفت از عشق بازان این عجب نیست
بگفت از دل شدی عاشق بدین سان؟	بگفت از دل تو می گویی من از جان
بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟	بگفت آن گه که باشم خفته در خاک
بگفت او آن من شد زو مکن یاد	بگفت این، کی کند بیچاره فرهاد؟
چو عاجز گشت خسرو در جوابش	نیامد بیش پرسیدن صوابش
به یاران گفت کز خاکی و آبی	ندیدم کس بدین حاضر جوابی

نظامی

- ۳۹- مفهوم کلی مصراع های مشخص شده را بنویسید.
ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند	تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
چه غم دیوار است را که دارد چون تو پشتیبان	چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان؟
گر کسی وصف او ز من پرسد	بی دل از بی نشان چه گوید باز

- ۴۰- معنی و مفهوم عبارت های زیر را به نثر روان بنویسید.
- عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف که: ما عبدناک حق عبادتک.
- یکی از صاحب دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده.
- ۴۱- با توجه به عبارت های زیر به پرسش ها پاسخ دهید.
- باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.
- فرّاش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیرورد.

الف) آرایه های مشترک دو عبارت را بنویسید.

ب) قسمت مشخص شده بیانگر کدام آرایه ادبی است؟

۴۲- در کدام قسمت از متن درس «جهش ضمیر» دیده می شود؟ دلیل خود را بنویسید.

۴۳- سه واژه در متن درس بیابید که هم آوای آنها در زبان فارسی وجود دارد.

۴۴- مفهوم آیه ی «تُعْزُ مَنْ تَشَاءُ وَ تُدَلُّ مَنْ تَشَاءُ» در کدام بیت آمده است؟

۴۵- مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید.

الف) «یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر

ب) «بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود

۴۶- سعدی در جمله زیر، به کدام صفت خداوند اشاره می کند؟

«وظیفه روزی به خطای منکر بُرد.»

۴۷- مفهوم کلی مصراع دوم بیت زیر با کدام گزینه مناسبت دارد؟

«هیچ نقاش نمی بیند که نقشی بر کند و آن که دید از حیرتش کلک از بنان افکنده ای»

الف) ما عبدناک حق عبادتک.

ب) ما عرفناک حق معرفتک.

- ۴۸- عبارت «یکی از صاحب دلان سر به جیب مراقبت فروبرده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده» منظور از «مکاشفت» چیست؟ و در اصطلاح عرفانی به چه معناست؟

۴۹- کاربرد معنایی فعل «نیست»، در کدام مصراع، اسنادی و در کدام مصراع، غیراسنادی است؟

«زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست در حق ما هرچه گوید جای هیچ اکراه نیست»

۵۰- در بیت زیر، فعل های مشخص شده را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید.

«گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟»

- ۵۱- شاعر در بیت «گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت: کار شرع کار درهم و دینار نیست» به کدام پدیده اجتماعی اشاره کرده است؟
۵۲- جدول زیر را کامل کنید.

واژه	هم آوا	مترادف
غربت		

۵۳- بیت زیر به کدام پدیده اجتماعی عصر شاعر اشاره دارد؟

«گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت: کار شرع کار درهم و دینار نیست»

۵۴- قسمت مشخص شده متن زیر، بیانگر کدام آرایه ادبی است؟

«فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیرورد.»

۵۵- در عبارت زیر، واژه‌ی «مکاشفت» در اصطلاح «عرفانی» به چه معناست؟

«یکی از صاحب دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده.»

۵۶- بیت دوم را کامل کنید.

۱- خواب و خورت ز مرتبه خویشت دور کرد / آن‌که رسی به خویش که بی خواب و خور شوی

۲-

۳- یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر

کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

۵۷- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را در بیت زیر بنویسید.

«دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق ییابی و زر شوی»

۵۸- نوع واژه‌های مشخص شده را در ابیات زیر از نظر ساختمان بنویسید.

۱- گفت: مستی زان سبب افتان و خیزان می‌روی / گفت: جرم راه رفتن نیست ره هموار نیست

۲- گفت: باید حد زند هشیار مردم مست را / گفت: هشیاری بیار اینجا کسی هشیار نیست

۵۹- نوع واژه‌های مشخص شده را در متن زیر از نظر ساختمان بنویسید.

«یکی از صاحب دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود. آن‌که از این معامله باز آمد، یکی از یاران به طریق انبساط گفت: از این بوستان که بودی ما را چه تحفه کرامت کردی؟»

۶۰- در بیت زیر، دو واژه «وندی» بیابید.

«تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی / تو نماینده فضلای تو سزاوار ثنایی»

۶۱- نقش کلمات مشخص شده را در بیت زیر، بنویسید.

ملکا ذکر تو گویم که تو پاکتی و خدایی / نروم جز به همان ره که توام راه‌نمایی

۶۲- در متن زیر، دو ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی بیابید.

«منت خدای را عزّ و جلّ که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. هر نفسی که فرو می‌رود، ممد حیات است و چون برمی‌آید، مفرّح ذات.»

۶۳- نقش تمامی کلمات را در مصراع زیر، تشخیص دهید.

«لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید»

۶۴- ترکیب‌های اضافی بیت زیر را مشخص کنید.

«گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد / باله کز آفتاب فلک خوبر تر شوی»

۶۵- مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید.

۱- یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر / کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

۲- بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود / در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

۶۶- تفاوت معنایی و کاربردی فعل‌های مشخص شده را در دو بیت زیر بنویسید.

۱- گفت: نزدیک است والی را سرای آن‌جا شویم / گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست

۲- گفت: می بسیار خوردی زان چنین بی خود شدی / گفت: ای بیهوده گو حرف کم و بسیار نیست

۶۷- یک ترکیب وصفی و دو ترکیب اضافی در بیت زیر بیابید.
 «ملکا ذکر تو گویم که تو پاکتی و خدایی
 نروم جز به همان ره که توام راهنمایی»

WWW.20SHOO.IR